

Κατευθυντήριες γραμμές για τους φορείς αλλαγής στον τομέα της ενδοοικογενειακής βίας Πρόληψη και αντιμετώπιση

Πολυεπιστημονικές κατευθυντήριες γραμμές για επαγγελματίες του
τομέα της υγείας

Exploiting practical knowledge of medical staff to enhance the multi-professional
contact with victims of domestic violence.

Περιεχόμενα

1. Περίληψη	4
2. Καθορισμός του πλαισίου: νοοτροπία, ευθύνη και η δύναμη των μικρών βημάτων	4
2.1 Ποιος είναι ένας φορέας αλλαγής;	5
3. Βέλτιστες πρακτικές για τους φορείς αλλαγής.....	7
3.1 Ηγεσία μέσω του επαγγελματικού παραδείγματος	7
3.2 Ενδυνάμωση και εκπαίδευση άλλων	9
3.3 Συμμετοχή σε τοπικές συνεργασίες	9
3.4 Επιρροή σε συστήματα και πολιτικές.....	10
4. Προκλήσεις στην πορεία του φορέα αλλαγής	11
5. Μπορείτε να κάνετε πολλά	13
6. Οδικός χάρτης του φορέα αλλαγής.....	14
7. Συμπεράσματα	15
8. Περαιτέρω βιβλιογραφία	15
9. Παραρτήματα: Εργαλεία, πόροι και ένα παράδειγμα για ένα εργαστήριο	16
Παράρτημα 9.1 Ομαδική άσκηση: Από τις ιδέες στη δράση	16
Παράρτημα 9.2 Πρακτικά εργαλεία για τους Changemakers	18

Πρόλογος

Αυτός ο οδηγός απευθύνεται σε επαγγελματίες του τομέα της υγείας που πιστεύουν ότι η αλλαγή δεν εξαρτάται αποκλειστικά από μεγάλες μεταρρυθμίσεις, αλλά μπορεί να επέλθει μέσω σταθερών, σκόπιμων ενεργειών αφοσιωμένων ατόμων. Αυτοί οι φορείς αλλαγής ενισχύουν την εμπιστοσύνη, ανοίγουν δρόμους για την ασφάλεια και την υποστήριξη των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και χτίζουν γέφυρες μεταξύ των τομέων του συστήματος προστασίας από τη βία.

Ελπίζουμε ότι ο παρών οδηγός θα σας ενδυναμώσει ώστε να λάβετε τα ακόλουθα μέτρα:

- να αναγνωρίζετε ευκαιρίες για δράση,
- να υποστηρίζετε τους συναδέλφους σας,
- να ενισχύετε τη συνεργασία,
- και να συμβάλετε στη δημιουργία ενός ασφαλέστερου περιβάλλοντος για τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας.

Σας ευχαριστούμε για τη δέσμευσή σας στην αλλαγή!

Συγγραφείς: Bettina Pfliederer και Stefanie Giljohann

Οπτική σχεδίαση και διάταξη: Madeleine Stöhr

Δημοσίευση στο διαδίκτυο: 14 Ιανουαρίου 2026

Αποποίηση ευθύνης

Το VIPROM είναι ένα έργο του CERV που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά των συγγραφέων και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του CERV. Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε η αρχή που χορηγεί τη χρηματοδότηση μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για αυτές.

Σημείωση περί πνευματικών δικαιωμάτων

© 2023 – 2026 VIPROM Consortium

1. Περίληψη

Η αλλαγή ξεκινάει σε μικρή κλίμακα, αλλά έχει τη δύναμη να εμπνεύσει μετασχηματισμούς που ξεπερνούν κατά πολύ το ατομικό επίπεδο.

Η ενδοοικογενειακή βία (ΕΒ) είναι ένα σύνθετο ζήτημα δημόσιας υγείας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων που επηρεάζει άτομα από όλα τα δημογραφικά, πολιτισμικά και κοινωνικοοικονομικά στρώματα ([WHO 2023](#), [FRA 2024](#)). Οι επαγγελματίες του τομέα της υγείας ενδέχεται να αντιμετωπίζουν καθημερινά τις συνέπειές της. Ωστόσο, πολλοί αισθάνονται αβέβαιοι ως προς τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να ανταποκριθούν αποτελεσματικά, να επηρεάσουν τα δομικά πλαίσια ή να συμβάλουν σε μακροπρόθεσμες συστημικές αλλαγές.

Αυτές οι κατευθυντήριες οδηγίες παρέχουν ένα ολοκληρωμένο, πρακτικό πλαίσιο για τους φορείς αλλαγής, τους επαγγελματίες που αναλαμβάνουν ευθύνες, εμπνέουν άλλους, διδάσκουν, συνεργάζονται και επηρεάζουν τα συστήματα για την προστασία των ατόμων που είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας.

Με βάση τις γνώσεις του προγράμματος VIPROM, την πρακτική εμπειρία στο πεδίο και τα ακαδημαϊκά στοιχεία, το παρόν έγγραφο περιγράφει:

- Τι σημαίνει στην πράξη η αλλαγή
- Τις τέσσερις βασικές διαδρομές των φορέων αλλαγής
- Πολυεπίπεδες προκλήσεις και παράγοντες που διευκολύνουν την αλλαγή
- Έναν πρακτικό οδικό χάρτη από την ατομική έως τη διαρθρωτική δράση
- Εργαλεία, λίστες ελέγχου και πρότυπα συνεργασίας
- Οδηγίες για ομαδική μάθηση και εφαρμογή
- Προτεινόμενη βιβλιογραφία

2. Καθορισμός του πλαισίου: νοοτροπία, ευθύνη και η δύναμη των μικρών βημάτων

Η αλλαγή ξεκινάει από μικρά βήματα — μια ερώτηση, μια παρατήρηση, μια συζήτηση — και επεκτείνεται, για να επηρεάσει ομάδες, ιδρύματα και συστήματα.

Οι επαγγελματίες του τομέα της υγείας, οι οποίοι αντιμετωπίζουν τις συνέπειες της ενδοοικογενειακής βίας στην καθημερινή τους εργασία, συχνά στερούνται της κατάρτισης, των πόρων ή της συστημικής υποστήριξης που απαιτείται για να ανταποκριθούν αποτελεσματικά

Αυτές οι κατευθυντήριες οδηγίες αναγνωρίζουν την ενδοοικογενειακή βία όχι ως ατομική ευθύνη, αλλά ως κοινή κοινωνική ευθύνη. Τονίζουν ότι η αλλαγή δεν ξεκινά με πολιτικές,

αλλά με καθημερινές επαγγελματικές αλληλεπιδράσεις: με ερωτήσεις, με τεκμηρίωση που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο δικαστήριο, με μια σωστή παραπομπή ή με μια στιγμή θαρραλέας υπεράσπισης μέσα στον οργανισμό του καθενός.

2.1 Ποιος είναι ένας φορέας αλλαγής («changemaker»);

Ο φορέας αλλαγής είναι ένα άτομο που επιλέγει να αναλάβει σκόπιμη, εποικοδομητική δράση εντός της σφαίρας επιρροής του. Οι φορείς αλλαγής δεν περιμένουν τις τέλειες δομές, αλλά δημιουργούν δυναμική με την προώθηση καλών πρακτικών, την ανταλλαγή γνώσεων, την παρακίνηση των συναδέλφων και την ενίσχυση των συνεργασιών μεταξύ των τομέων. Ο φορέας αλλαγής δεν ορίζεται από τον τίτλο της θέσης εργασίας, αλλά από τη νοοτροπία και τη συμπεριφορά του.

Με λίγα λόγια, οι φορείς αλλαγής:

- παρατηρούν ό,τι οι άλλοι παραβλέπουν,
- ανταποκρίνονται όταν οι άλλοι διστάζουν,
- επικοινωνούν με ενσυναίσθηση και σαφήνεια,
- ενεργούν παρά την αβεβαιότητα,
- συνδέουν ανθρώπους και ιδρύματα,
- υπερασπίζονται τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας και υποστηρίζουν τη διαρθρωτική βελτίωση,
- ισορροπούν μεταξύ ιδεαλισμού και ρεαλισμού, και
- ενεργούν με ταπεινότητα, επιμονή και θάρρος.

Συμβάλλουν στη δημιουργία ασφαλέστερων περιβαλλόντων, πιο ευέλικτων θεσμών και πιο συνεκτικών τοπικών δικτύων, ακόμη και όταν υπάρχουν συστημικά κενά ή περιορισμοί.

Οι φορείς αλλαγής μπορούν να δράσουν σε διάφορους τομείς:

1. **Ατομικές αλληλεπιδράσεις** (αναγνώριση, επικοινωνία, τεκμηρίωση της ενδοοικογενειακής βίας)
2. **Ομαδικές και θεσμικές πρακτικές** (πρωτόκολλα, εκπαίδευση, οργανωτική κουλτούρα)
3. **Τοπικά δίκτυα συνεργασίας** ([υπηρεσίες ενδοοικογενειακής βίας, αστυνομία, καταφύγια, σχολεία](#)):
4. **Διαμόρφωση πολιτικής και επιρροή σε επίπεδο συστήματος** (υπεράσπιση, έρευνα, πρότυπα)

Αυτά τα επίπεδα είναι αλληλένδετα. Μικρές ενέργειες στο Επίπεδο 1 μπορούν να δημιουργήσουν δυναμική προς το Επίπεδο 4.

Μεταξύ των τεσσάρων επιπέδων, το επίπεδο συνεργασίας απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή, διότι είναι εκεί όπου οι φορείς αλλαγής μπορούν να έχουν τον μεγαλύτερο αντίκτυπο. Η συνεργασία μεταξύ πολλαπλών φορέων δεν είναι μόνο απαραίτητη για την αντιμετώπιση της πολυπλοκότητας της ενδοοικογενειακής βίας, αλλά αποτελεί και το πλαίσιο στο οποίο οι φορείς αλλαγής μπορούν να χτίσουν γέφυρες, να μειώσουν τα χάσματα και να προωθήσουν τα συστήματα. Στην πράξη, οι φορείς αλλαγής βοηθούν τους φορείς να συνεργαστούν μέσω μιας **συντονισμένης, διατομεακής προσέγγισης**, προκειμένου να διασφαλίσουν την ασφάλεια, την έγκαιρη παρέμβαση και τη συνεχή υποστήριξη των θυμάτων.

Σε ένα ιδανικό σενάριο, η συνεργασία περιλαμβάνει:

- **Προληπτική αναγνώριση και προσέγγιση**

- Οι πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης αναζητούν ενεργά τα πρώιμα προειδοποιητικά σημάδια, καθιερώνουν ρουτίνες που επιτρέπουν επικοινωνία με σεβασμό με τα πιθανά θύματα, προσφέρουν υποστήριξη και ξεκινάνε επαφές με τις υπηρεσίες υποστήριξης, εάν είναι απαραίτητο.

- **Διαδρομές παραπομπής και ανταλλαγή πληροφοριών**

- Σαφής διαδικασία **παραπομπής των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας** στην κατάλληλη υπηρεσία εντός του δικτύου υποστήριξης θυμάτων (π.χ. καταφύγια, συμβουλευτική, νομική υποστήριξη).
- Τα δομημένα πρωτόκολλα ανταλλαγής πληροφοριών επιτρέπουν στους επαγγελματίες υγείας να ανταλλάσσουν βασικές πληροφορίες σχετικά με τους κινδύνους, τηρώντας παράλληλα τους κανόνες εμπιστευτικότητας.

- **Συντονισμός περιπτώσεων**

- Τα δομημένα σχέδια συντονισμού της υποστήριξης (που περιλαμβάνουν κοινωνικούς λειτουργούς, αστυνομικές μονάδες για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας, προσωπικό καταφυγίων) συμβάλλουν στην αποφυγή του κατακερματισμού και διασφαλίζουν τη συνέχεια της φροντίδας.

- **Συνεδριάσεις για περιπτώσεις υψηλού κινδύνου/συνεδριάσεις πολλαπλών φορέων για την αξιολόγηση κινδύνου (MARAC)**

- Οι περιπτώσεις υψηλού κινδύνου εντοπίζονται αρχικά με τη χρήση μιας κοινής διαδικασίας, η οποία εκτελείται κυρίως από την αστυνομία ή τις κοινωνικές υπηρεσίες. Στη συνέχεια, εκπρόσωποι από όλους τους αρμόδιους φορείς συναντώνται για να αξιολογήσουν τον κίνδυνο, να καταρτίσουν ένα κοινό σχέδιο διαχείρισης κινδύνου και να αναθέσουν αρμοδιότητες.

- Η προσέγγιση αυτή συμβάλλει στη γεφύρωση των κενών μεταξύ των υπηρεσιών και εξασφαλίζει ταχεία, συλλογική ανταπόκριση. Στον ιατρικό τομέα, μπορεί να απαιτείται ψυχολογική/ψυχιατρική υποστήριξη παράλληλα με οποιαδήποτε άλλη απαραίτητη υγειονομική περίθαλψη κρίνεται απαραίτητη για την ενίσχυση της ψυχολογικής σταθερότητας και της υγείας ενός θύματος ενδοοικογενειακής βίας.

- **Συνεχής παρακολούθηση και έλεγχος**

- Οι υπηρεσίες παρακολουθούν από κοινού την πρόοδο, ενημερώνουν τα σχέδια ασφάλειας και προσαρμόζουν την υποστήριξη ανάλογα με την εξέλιξη της κατάστασης.

- **Εκπαίδευση και διατομεακή κατανόηση**

- Η τακτική κοινή εκπαίδευση βοηθά τους επαγγελματίες να κατανοήσουν τους ρόλους του άλλου και να μειώσουν τις παρεξηγήσεις μεταξύ των τομέων («πρόβλημα των τριών πλανητών»)¹.

3. Προσεγγίσεις βέλτιστων πρακτικών για τους φορείς αλλαγής

Οι φορείς αλλαγής δημιουργούν γέφυρες, εκεί όπου προηγουμένως υπήρχαν κενά.

3.1 Ηγεσία μέσω του επαγγελματικού παραδείγματος

Αναλάβετε ευθύνη και εμπνεύστε τους άλλους

Η ηγεσία μέσω παραδείγματος βρίσκεται στο επίκεντρο της δημιουργίας αλλαγών. Παραδείγματα παρατίθενται στον Πίνακα 1. Οι επαγγελματίες που ηγούνται μέσω του παραδείγματος τους επιδεικνύουν ευαισθησία στο θέμα της ενδοοικογενειακής βίας στην πρακτική τους, αποτελούν πρότυπο σεβασμού στην επικοινωνία και επηρεάζουν τις θεσμικές νόρμες.

¹Η φράση «πρόβλημα των τριών πλανητών» είναι μια μεταφορά που περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο άτομα από διαφορετικούς τομείς ή επαγγελματικά υπόβαθρα μπορεί να φαίνονται σαν να προέρχονται από διαφορετικούς πλανήτες. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε παρεξηγήσεις, μη ρεαλιστικές προσδοκίες και δυσκολίες στην επικοινωνία ([Hester, M. \(2011\)](#))

Πίνακας 1. Παραδείγματα ηγεσίας με το παράδειγμα από τον ιατρικό τομέα, τα οποία μπορούν να προσαρμοστούν και σε άλλους τομείς.

Συμπεριφορά	Επίδραση
<p>Θέτοντας συστηματικά ερωτήσεις σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία</p> <ul style="list-style-type: none"> Χρησιμοποιήστε ήρεμη, επικυρωτική επικοινωνία Διασφάλιση της ιδιωτικότητας και αποφυγή απαντήσεων από συνοδούς για λογαριασμό του θύματος Επιβράδυνση των εξετάσεων για τη μείωση του άγχους 	<p>Ομαλοποίηση της αποκάλυψης της ενδοοικογενειακής βίας</p> <p>Τα θύματα αισθάνονται ασφαλή και σεβαστά, χτίζεται η εμπιστοσύνη των ασθενών.</p>
<p>Τεκμηριώστε με ακρίβεια τους τραυματισμούς και τις καταθέσεις με τρόπο που να είναι αποδεκτός από το δικαστήριο</p>	<p>Η τεκμηρίωση μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο δικαστήριο εάν οι επιζώντες αποφασίσουν (ακόμη και αργότερα) να ασκήσουν νομική δράση κατά του δράστη.</p>
<p>Παραπομπή των θυμάτων σε υπηρεσίες υποστήριξης</p>	<p>Διευκολύνει την πρόσβαση σε δίκτυο ασφάλειας</p>
<p>Ανταλλαγή απόψεων με συναδέλφους μέσω της συζήτησης (ανώνυμων) περιπτώσεων σε ομαδικές συνεδρίες εκπαίδευσης και ενθάρρυνση άλλων να παρακολουθήσουν εκπαιδεύσεις</p>	<p>Δημιουργεί θεσμική μάθηση</p>

3.2 Ενδυνάμωση και εκπαίδευση άλλων

Πολλαπλασιάστε τις γνώσεις και την αυτοπεποίθηση: η διδασκαλία δημιουργεί μια κουλτούρα κοινής ευθύνης.

Η διδασκαλία επεκτείνει τον αντίκτυπο πολύ πέρα από το άτομο. Πολλοί συνάδελφοι διστάζουν να υποστηρίξουν τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, επειδή φοβούνται να «κάνουν λάθος». Για να αντιμετωπιστούν αυτές οι αβεβαιότητες, το έργο VIPROM ανέπτυξε **δέκα εκπαιδευτικές ενότητες για εκπαιδευτές στον ιατρικό τομέα**, στο πλαίσιο της [Ευρωπαϊκής Πλατφόρμας Εκπαίδευσης για την ενδοοικογενειακή βία](#). Αυτές οι ενότητες μεταφράστηκαν σε έντεκα γλώσσες και προσαρμόστηκαν στα πλαίσια κάθε χώρας. Επιπλέον, [οι ενότητες συνοδεύονται από ένα εγχειρίδιο εκπαίδευσης](#) αλλά και ένα [Εγχειρίδιο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης](#) που εξοπλίζει τους εκπαιδευτές με βασικές γνώσεις για την παροχή αποτελεσματικής εκπαίδευσης σε διαφορετικά περιβάλλοντα, καλύπτοντας έτσι ένα σημαντικό κενό γνώσεων στην εκπαίδευση ομοτίμων και φοιτητών.

Εικόνα από freepic

Οι επαγγελματίες που διδάσκουν άλλους συμβάλλουν στην ανάπτυξη μακροπρόθεσμων ικανοτήτων και προωθούν συνεπή, ενημερωμένη για τα τραύματα πρακτική σε όλους τους φορείς. Ωστόσο, σημαντικές αλλαγές συμβαίνουν και πέρα από τα επίσημα περιβάλλοντα κατάρτισης: σύντομες διδακτικές στιγμές, οι λεγόμενες μικρο-εκπαιδεύσεις διάρκειας 5-10 λεπτών, και η καθοδήγηση, μπορούν να έχουν ουσιαστικό αντίκτυπο.

Χρησιμοποιώντας τις εκπαιδευτικές ενότητες του VIPROM και το Εγχειρίδιο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, οι φορείς αλλαγής μπορούν:

- να εισαγάγουν και να πλαισιώσουν τις ενημερωμένες για το τραύμα προσεγγίσεις
- να προτείνουν ασφαλείς και κατάλληλες πρακτικές αναγνώρισης συμπτωμάτων
- να περιγράψουν τις διαδρομές παραπομπής και τους διαθέσιμους πόρους
- να ενσωματώσουν τη μάθηση σε καθημερινές ομαδικές συνθήκες
- να ενισχύσουν τα επαγγελματικά δίκτυα

3.3 Συμμετοχή σε τοπικές συνεργασίες

Δημιουργία επαφών και κατανομή ευθυνών

Η ενδοοικογενειακή βία δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί από έναν μόνο τομέα. Η τοπική συνεργασία αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας και ενισχύει τις διαδρομές παραπομπής και την αμοιβαία εμπιστοσύνη. Η κατάρτιση ενός χάρτη πιθανών τοπικών εταίρων μπορεί να υποστηρίξει αυτό το έργο, αποσαφηνίζοντας

τους διαθέσιμους πόρους, αποκαλύπτοντας κενά και διευκολύνοντας τη συντονισμένη δράση.

Τυπικοί τοπικοί εταίροι είναι, για παράδειγμα:

- καταφύγια γυναικών και κέντρα παροχής συμβουλών
- αστυνομικές μονάδες και μονάδες προστασίας θυμάτων
- υπηρεσίες προστασίας των παιδιών
- υπηρεσίες ένταξης και μετανάστευσης
- υπηρεσίες ψυχικής υγείας και εξαρτήσεων
- δημοτικοί συντονιστές
- σχολεία και γραφεία κοινωνικής πρόνοιας για νέους

Ο πίνακας 2 αποτελεί ένα γενικό παράδειγμα που απεικονίζει πώς μπορεί να μοιάζει ένας χάρτης τοπικών ενδιαφερόμενων μερών. Απαιτείται τοπική προσαρμογή με την προσθήκη υπηρεσιών, ρόλων και ευκαιριών συνεργασίας που είναι συγκεκριμένες για το εκάστοτε πλαίσιο.

Πίνακας 2. Παράδειγμα χαρτογράφησης των ενδιαφερόμενων μερών σε τοπικό επίπεδο.

Ενδιαφερόμενοι φορείς	Ρόλος	Συνεργασία
Πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης	Προσδιορισμός θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας	Ασφαλής εξέταση, παραπομπή
Αστυνομία	Επιβολή του νόμου	Άμεση ανταπόκριση για την ασφάλεια
Κοινωνικές υπηρεσίες	Υποστήριξη θυμάτων	Συμβουλευτική, υποστήριξη καταφυγίων
Σχολεία	Εντοπισμός παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο	Αναφορά, πρόληψη
Κοινοτικές ΜΚΟ	Υπεράσπιση	Σεμινάρια, προβολή στα ΜΜΕ

3.4 Συστήματα και πολιτικές επιρροής

Μεταφορά επαγγελματικών στοιχείων στο επίπεδο της πολιτικής

Οι επαγγελματίες διαθέτουν ουσιαστικές γνώσεις σχετικά με τα κενά του συστήματος και τις πραγματικές προκλήσεις.

Οι γνώσεις τους μπορούν να ενημερώσουν:

- τα θεσμικά πρωτόκολλα
- τα τοπικά, περιφερειακά και παγκόσμια πλαίσια για την ενδοοικογενειακή βία
- τα πρότυπα κατάρτισης
- τις κατευθυντήριες γραμμές για το σύστημα υγείας
- τις προτεραιότητες χρηματοδότησης
- τις εθνικές εκστρατείες ευαισθητοποίησης

Εκτός από το τοπικό επίπεδο, η διεθνής συνεργασία διευρύνει την πρόσβαση σε βέλτιστες πρακτικές, ενισχύει τη διάδοση της έρευνας και ενισχύει την προώθηση πολιτικών. Η συμμετοχή του VIPROM σε ευρωπαϊκά δίκτυα αποδεικνύει τη δύναμη της διασυνοριακής συνεργασίας.

4. Προκλήσεις στην πορεία του αλλαγής

Δεν υπάρχει αλλαγή χωρίς προκλήσεις.

Οι φορείς αλλαγής αντιμετωπίζουν πολυάριθμες προκλήσεις. Η κατανόηση αυτών των προκλήσεων βοηθά τους επαγγελματίες να τις προβλέπουν και να αναπτύξουν στρατηγικές ανθεκτικότητας.

Οι προκλήσεις μπορούν να συνοψιστούν σε τέσσερις ομάδες: ατομικές προκλήσεις, διαπροσωπικές και επαγγελματικές προκλήσεις και διαρθρωτικές προκλήσεις.

Εικόνα από [starline](#) στο [Freepik](#)

Ατομικές προκλήσεις

- Η αίσθηση ότι η ενδοοικογενειακή βία «δεν είναι μέρος του επαγγελματικού μου ρόλου» ή ότι υπερβαίνει τις αρμοδιότητές μου
- Αυτό-αμφισβήτηση
- Κενά στις γνώσεις και τις δεξιότητες
- Φόβος για λάθη
- Συναισθηματική πίεση και αίσθημα υπερβολικής επιβάρυνσης

Διαπροσωπικές προκλήσεις

- Δυσκολία στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης και καλής σχέσης με ασθενείς που είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας (ειδικά για τον ιατρικό τομέα)

- Φόβος να μην υπονομευθεί η σχέση ιατρού-ασθενούς όταν εκφράζονται ανησυχίες σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία (ειδικά για τον ιατρικό τομέα)
- Πολιτισμικά [εμπόδια](#) μεταξύ ατόμων
- Παρεξηγήσεις μεταξύ ατόμων από διαφορετικούς τομείς («πρόβλημα των τριών πλανητών»²)
- Στίγμα και επίρριψη ευθυνών στα θύματα
- Ανισορροπίες εξουσίας που έχουν τις ρίζες τους σε πατριαρχικές νόρμες
- Δυναμική σιωπής εντός των ομάδων ή μεταξύ συναδέλφων (π.χ. αποθάρρυνση της συμμετοχής ή ελαχιστοποίηση των ανησυχιών)

Επαγγελματικές προκλήσεις

- Έλλειψη ιδιωτικότητας σε κλινικά περιβάλλοντα (ειδικά στον ιατρικό τομέα)
- Περιορισμένος χρόνος για ευαίσθητες συζητήσεις σε κλινικές συναντήσεις (ειδικά για τον ιατρικό τομέα)
- Φόβος «να ανοίξει μια πόρτα», χωρίς διαθέσιμους πόρους
- Έλλειψη εκπαίδευσης ή αυτοπεποίθησης
- Συναισθηματικό βάρος και δευτερογενές τραύμα
- Σύγχυση σχετικά με τις υποχρεώσεις καταγγελίας ΕΒ

Δομικές προκλήσεις

- Ασαφείς ή κατακερματισμένες αρμοδιότητες εντός των οργανισμών υγειονομικής περίθαλψης (ειδικά στον ιατρικό)
- Έλλειψη θεσμικής ιεράρχησης προτεραιοτήτων
- Έλλειψη πόρων (ιδίως χρόνου)
- Έλλειψη προτύπων ή διαδρομών παραπομπής
- Ανεπαρκής επικοινωνία μεταξύ των φορέων
- Αδύναμα δίκτυα συνεργασίας μεταξύ φορέων
- Νομική πολυπλοκότητα και αβεβαιότητα
- Υπο-χρηματοδοτούμενες υπηρεσίες υποστήριξης

² Η φράση «πρόβλημα των τριών πλανητών» είναι μια μεταφορά που περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο άτομα από διαφορετικούς τομείς ή επαγγελματικά υπόβαθρα μπορεί να φαίνονται σαν να προέρχονται από διαφορετικούς πλανήτες. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε παρεξηγήσεις, μη ρεαλιστικές προσδοκίες και δυσκολίες στην επικοινωνία ([Hester, M. \(2011\)](#)).

- Έλλειψη θεσμικής υποστήριξης για συνεπή αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας

Σημαντική σημείωση: οι προκλήσεις αυξάνονται με κάθε επίπεδο αλλαγής. Όσο μεγαλύτερος είναι ο αντίκτυπος, τόσο μεγαλύτερη είναι η αντίσταση και η πολυπλοκότητα.

5. Μπορείτε να κάνετε πολλά

Μπορείτε να κάνετε πολλά — και δεν είστε μόνοι!

Η ενδυνάμωση προκύπτει όταν οι επαγγελματίες διαπιστώνουν ότι η αποτελεσματική αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας είναι εφικτή — βήμα προς βήμα.

Τα μικρά βήματα μπορούν να φέρουν μετασχηματιστικές αλλαγές.

Δεν χρειάζεται να λύσετε τα πάντα μόνοι σας.

Κάθε επαγγελματίας έχει τη δυνατότητα να δράσει σε ατομικό και δομικό επίπεδο.

Η συνεργασία μειώνει το βάρος.

Μπορείτε να κάνετε πολλά! – Η ενδυνάμωση προκύπτει βήμα προς βήμα στην καθημερινή πρακτική.

Η αποτελεσματική ενδυνάμωση περιλαμβάνει δύο επίπεδα: το ατομικό και το δομικό επίπεδο (για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε [στην Ενότητα 10](#) της πλατφόρμας εκπαίδευσης VIPROM). Αυτά τα δύο επίπεδα είναι αλληλεξαρτώμενα.

Παραδείγματα ατομικού επιπέδου είναι:

- ✓ Αναγνώριση των σημείων ενδοοικογενειακής βίας
- ✓ Δεξιότητες ασφαλούς επικοινωνίας
- ✓ Τεκμηρίωση
- ✓ Παραπομπές
- ✓ Επιρροή ομοτίμων
- ✓ Σύνδεση με τοπικές υπηρεσίες
- ✓ Ενσωμάτωση θεμάτων ενδοοικογενειακής βίας σε καθημερινές εκπαιδευτικές στιγμές
- ✓ Διατήρηση της αυτοφροντίδας

Παραδείγματα δομικών επιπέδων είναι:

- ✓ Προστατευμένος χρόνος και πόροι
- ✓ Τυποποιημένη τεκμηρίωση
- ✓ Σαφή πρωτόκολλα και διαδρομές παραπομπής
- ✓ Εσωτερικά συστήματα επικοινωνίας
- ✓ Προγράμματα κατάρτισης
- ✓ Κουλτούρα ηγεσίας
- ✓ Καινοτομία στην πράξη
- ✓ Συνδέσεις πρακτικής-έρευνας
- ✓ Προώθηση πολιτικών

Είναι σημαντικό για τους οργανισμούς να δίνουν προτεραιότητα στην ασφάλεια, την υποστήριξη και την αναστοχαστική πρακτική, με την ηγεσία να διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στη θεσμοθέτηση προγραμμάτων για την ενδοοικογενειακή βία. Αποτελεσματική αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας απαιτεί ισχυρές εσωτερικές δομές παράλληλα με συντονισμένη συνεργασία μεταξύ πολλαπλών φορέων ([βλ. Ενότητα 10, Ενότητα 7](#)). Αυτή η συνεργασία εξαρτάται από την ανάπτυξη ενός κοινού λεξιλογίου, την εδραίωση αμοιβαίας εμπιστοσύνης και την προώθηση σεβασμού για τις διαφορετικές επαγγελματικές λογικές. Αυτά τα θεμέλια μπορούν να υποστηριχθούν από σαφείς συμφωνίες προστασίας δεδομένων και εμπιστευτικότητας, καλά καθορισμένες διαδρομές παραπομπής και πρωτόκολλα ταχείας ανταλλαγής πληροφοριών. Οι κοινές ανασκοπήσεις περιπτώσεων είναι ιδανικές για την υποστήριξη της συνεχούς μάθησης, της βελτίωσης της ποιότητας και της αποτελεσματικής συνεργατικής πρακτικής.

6. Οδικός χάρτης για τους φορείς αλλαγής

- 👉 1. Εξερευνήστε το περιβάλλον σας
- 👉 2. Ξεκινήστε με μικρές, ρεαλιστικές παρεμβάσεις
- 👉 3. Δημιουργήστε εσωτερικές και εξωτερικές συνεργασίες
- 👉 4. Δημιουργήστε ορατότητα και ευαισθητοποίηση
- 👉 5. Υποστηρίξτε τη δομική υποστήριξη
- 👉 6. Αναστοχαστείτε, αξιολογήστε και προσαρμοστείτε

7. Συμπεράσματα

Η αλλαγή είναι μια μακροπρόθεσμη διαδικασία. Ξεκινά με κάθε επαγγελματία που επιλέγει να δράσει και επεκτείνεται όταν οι ομάδες, οι θεσμοί και τα συστήματα εξελίσσονται από κοινού. Οι ενέργειές σας έχουν σημασία. Το πρότυπο και η ηγεσία σας έχουν σημασία.

8. Περαιτέρω πηγές

(1) WHO (2023). *Violence against women prevalence estimates* ISBN: 978-92-4-011696-2. <https://www.who.int/health-topics/violence-against-women>

(2) Hester, M. (2011). *The Three Planet Model: Towards an Understanding of Contradictions in Approaches to Women and Children's Safety in Contexts of Domestic Violence*. <https://academic.oup.com/bjsw/article/41/5/837/1640422?login=true>

(3) FRA (2014). *EU-wide Survey on Violence Against Women*. <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>

(4) García-Moreno, Claudia et al. (2015) *The health-systems response to violence against women*. *The Lancet*, Band 385, 1567 – 1579
<https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S0140-6736%2814%2961837-7>

9. Παραρτήματα: Εργαλεία, πόροι και Παράδειγμα για ένα εργαστήριο

Σημαντικοί πόροι περιλαμβάνουν τις εκπαιδευτικές ενότητες VIPROM, διαδικτυακά σεμινάρια της ΕΕ, πρότυπα παραπομπής, εργαλεία αξιολόγησης κινδύνου και πλαίσια εργασίας πολιτισμικής ικανότητας.

Παράρτημα 9.1 Ομαδική άσκηση: Από τις ιδέες στην πράξη

Αυτό το παράδειγμα μπορεί να προσαρμοστεί για χρήση σε εργαστήρια ή εκπαιδευτικές συνεδρίες.

Στόχος

Οι συμμετέχοντες **μαθαίνουν πώς να χαρτογραφούν το δικό τους επαγγελματικό περιβάλλον**, ώστε να μπορούν να **προσδιορίσουν και να αναπτύξουν τη δική τους ταυτότητα ως φορείς αλλαγής**:

- Τι υφίσταται ήδη στην αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας σε τοπικό επίπεδο
- Τι λείπει από το τοπικό τοπίο
- Τι μπορούν ρεαλιστικά να αρχίζουν να αλλάζουν
- Τι υποστήριξη χρειάζονται

Βήματα I-III που πρέπει να πραγματοποιηθούν (ελάχιστο 25 λεπτά) σε μικρές ομάδες (μέγιστο 4 συμμετέχοντες)

Βήμα I – Προσανατολισμός

Συζήτηση:

- Τι υπάρχει ήδη στον οργανισμό ή στη χώρα σας;
- Πού υπάρχουν κενά;
- Πώς διαφέρουν οι εμπειρίες μεταξύ των επιστημονικών κλάδων ή των περιφερειών;

Βήμα II – Εστίαση

Συζήτηση:

- Ποιες μικρές αλλαγές είναι αποτελεσματικές και ρεαλιστικές;
- Ποιο είναι το πρώτο πρακτικό βήμα;
- Ποια υποστήριξη/πόροι θα βοηθούσαν;

Βήμα III – Ανταλλαγή απόψεων

Προετοιμάστε ένα παράδειγμα για την ολομέλεια:

- Αναφέρετε το επίπεδο: ατομικό ή δομικό
- Εξηγήστε γιατί είναι σημαντικό
- Περιγράψτε ρεαλιστικά πρώτα βήματα

Η διάρκεια ανταλλαγής των ομαδικών παραδειγμάτων εξαρτάται από τον αριθμό των ομάδων.

Πιθανό βήμα IV: Συζήτηση στην ολομέλεια (η διάρκεια εξαρτάται από τον αριθμό των παραδειγμάτων, τις προκλήσεις/την πολυπλοκότητα των επόμενων βημάτων, συνεπώς την εκφρασμένη ανάγκη για περαιτέρω συζήτηση)

Παράρτημα 9.2 Πρακτικά εργαλεία για τους φορείς αλλαγής

Εργαλείο 1 – Ασφαλής [συνομιλία](#)

- Ειδικά για τον ιατρικό τομέα: «Ρωτάω όλους τους ασθενείς μου για αυτό, επειδή η ασφάλεια είναι σημαντική...»
- «Υπάρχει κάτι που σας κάνει να νιώθετε φόβο στο σπίτι;»
- «Οι πληροφορίες σας είναι εμπιστευτικές και η ασφάλειά σας είναι σημαντική».

Εργαλείο 2 – Συνοπτική [εκτίμηση](#) κινδύνου

- Άμεσος κίνδυνος;
- Επηρεάζονται παιδιά;
- Πρόσβαση σε διαδρομές διαφυγής;
- Υπάρχουν όπλα στο σπίτι;
- Επιδείνωση της κατάστασης τις τελευταίες εβδομάδες;

Εργαλείο 3 – Πρότυπο παραπομπής

Περιλαμβάνει:

- Περίληψη της κατάστασης
- Δείκτες κινδύνου
- Σημειώσεις σχετικά με τη συγκατάθεση και την εμπιστευτικότητα
- Συμφωνία συνεχιζόμενης παρακολούθησης

Εργαλείο 4 – [Πρότυπα τεκμηρίωσης \(ειδικά για τον ιατρικό τομέα\)](#)

- Ουδέτερη, αντικειμενική διατύπωση
- Περιγραφή τραυματισμών με αναφορά στο μέγεθος, τη θέση και το χρώμα (βλ. VIPROM [Med.DocCard@](#) και [Dent.DocCard@](#), αντίστοιχα)
- Ακριβείς αναφορές με χρήση εισαγωγικών
- Φωτογραφίες σύμφωνα με την τοπική πολιτική